

Kina och Kuba ? Främjar en mer rättvis värld

Kina och Kuba

Föregångsnationer i byggandet av en mer rättvis världsordning

Socialistiska revolutioner segrade i Kina 1949 och på Kuba 1959. I deras efterföljande utveckling som revolutioner vid makten, som försöker bygga en socialism anpassad till förhållandena i deras länder, har de kommit att bli förtruppsnationer i det världsspännande byggandet av en alternativ världsordning. Denna dynamik uppstår i samband med den kapitalistiska världsekonomin och det nykoloniala världssystemets ökande dekadens, vilket förstärker tendensen mot uppkomsten av en alternativ ordning. Den eventuella nya internationella ordningen kommer sannolikt att kännetecknas av pluripolaritet och respekt för olika utvecklings- och moderniseringsmodeller, beroende på nationernas suveräna beslut och på de förhållanden som råder i deras länder. Och den kommer sannolikt att kännetecknas av normer som gynnar ömsesidigt fördelaktig handel, vilket ger strukturellt stöd för världsfred och välstånd.

Det revolutionära Kubas historiska ledarroll i Tredje världen

I Bandung, Indonesien, möttes 1955 ledare för 29 nyligen självständiga nationer, inklusive Sukarno (Indonesien), Nehru (Indien) och Nasser (Egypten), för att lägga fram en enad strategi för Tredje världen i opposition mot europeisk kolonialism och västerländsk imperialism, och för att formulera principen om ekonomiskt samarbete mellan nationerna som den nödvändiga grunden för världsfred. 1961 möttes 21 regeringar från Afrika och Asien samt Jugoslavien och Kuba i Belgrad för att bilda Alliansfria rörelsen, som krävde en demokratisering av Förenta nationerna. 1966 möttes 83 regeringar och nationella befrielseörelser från Afrika, Asien och Latinamerika i Havanna för den Första Solidaritetskonferensen för Folken i Afrika, Asien och Latinamerika, där kolonialism och imperialism utpekades som källan till underutvecklingen i tredje världen. Nationalisering försvarades som en effektiv strategi för att få kontroll över de nationella ekonomierna. 1974 godkände FN:s generalförsamling en deklaration för en ny internationell ekonomisk ordning, som hade utvecklats och föreslagits av den alliansfria rörelsen. I dokumentet förespråkades: skapandet av organisationer för råvaruexportörer för att ge råvaruexporterande stater kontroll över priserna, kontroll av de transnationella företagens verksamhet och främjande av samarbete mellan nationerna i tredje världen.

Det var den klassiska perioden för Tredje världen-projektet. De nykoloniserade ländernas synvinkel blev en bomb på världspolitiska scenen. Projektet eftersträvade strukturella reformer i det neokoloniala världssystemet som skulle möjliggöra verklig suveränitet för de nyligen självständiga nationerna.

Kuba valdes till ordförande för Alliansfria rörelsen (Non-Aligned Movement, NAM) från 1979 till 1983. Ordförandeskapet i NAM blev en världsscen för Fidel, där han fördömde den orättvisa internationella ekonomiska ordningen, förklarade behovet av genomtänkta strukturella reformer och kallade tredje världens folk till enad handling för att försvara sina gemensamma intressen.

Den 13 oktober 1979 talade Fidel inför FNs generalförsamling som ordförande för NAM och höll de utvecklade länderna ansvariga för situationen med global ojämlikhet och fattigdom, och han krävde att FNs deklaration om en ny internationell ekonomisk ordning skulle genomföras. Som avgående ordförande för NAM uppmanade han 1983 folken i tredje världen att kämpa: för en omvandling av de globala ekonomiska strukturer som främjar ojämlikt utbyte; för en avskrivning av tredje världens skulder; för en industrialisering som svarar mot tredje världens intressen; för jordreformer och andra nödvändiga socioekonomiska strukturförändringar; för att staterna skall vidta åtgärder som kan kontrollera och begränsa de transnationella bolagens verksamhet; och för ett höjande av FNs prestige. Kampen kräver enighet mellan folken i tredje världen, trots politiska och kulturella skillnader, i erkännandet av deras gemensamma erfarenhet av kolonialt herravälde.

Fidel hade blivit de nykoloniserades röst och mänsklighetens samvete. Kuba är ingen stor eller mäktig nation, men har ändå blivit en symbol för tredje världens värdighet, vilket ger landet ett inflytande i världsfrågorna som är långt större än dess ekonomiska makt.

Men under Kubas ordförandeskap i NAM närmade sig den klassiska perioden för tredje världen-projektet sitt slut. Projektet undergrävdes av bedrägeriet från storbankerna i Norr och av den morallösa närsyntheten hos företagseliten, de internationella finansinstituterna och det politiska etablissemangen i Väst, som började påtvinga världens regeringar det nyliberala projektet, radera det begränsade skydd för deras ekonomier, suveränitet och naturresurser som projektet för tredje världen hade uppnått; och så förvirring och splittring bland tredje världens intellektuella, ledare och politiker. Företrädare för De fyra tigrarna [Taiwan, Singapore, Sydkorea samt Hongkong], med sin politik för anpassning till västmakterna och nyliberalismen, tog över den Alliansfria rörelsen.

Kubanskt ledarskap i förnyelsen av Tredje Världen-projektet

Även om de intellektuella dödförklarade Tredje världen-projektet, förblev det i själva verket levande i den ihållande tron och hoppet hos de lidande folken i tredje världen. Förnyelsen av projektet uttrycktes till en början implicit, i form av folkens spontana uppror mot de negativa konsekvenserna av införandet av en nyliberal politik. Med början i slutet av 1990-talet protesterade gatudemonstrationer mot den nationella valutans minskade värde och de höga kostnaderna för vatten- och busstransporter. Mitt i den ihållande politiska instabiliteten framträdde exceptionella ledare med den intellektuella och politiska förmågan att koppla upprorets konkreta krav till den nyliberala politiken och till politikernas underkastelse under den västerländska makteliten, och att koppla dessa frågor till de klassiska kraven i projektet för tredje världen.

Under det första decenniet av 2000-talet ledde folkets politiska uppvaknande till att alternativa politiska partier i Latinamerika tog över den politiska makten genom valprocesser. De nya partierna lyckades delegitimera de etablerade politiska partierna för deras samröre med utländska ekonomiska intressen. Nya politiska partier kom till makten i Venezuela, Bolivia, Ecuador, Nicaragua, Brasilien, Argentina och Uruguay. Den politiska verkligheten i Latinamerika och Karibien förändrades när progressiva regeringar växte fram, varav vissa proklamerade att de byggde en ny form av socialism, som de kallade "Socialism för det tjugoförsta århundradet".

Det politiska uppvaknandet i Latinamerika stimulerade den Alliansfria rörelsen att återgå till sin klassiska dagordning, och Kubas ledande roll är återigen uppenbar. Alliansfria rörelsens återtagande av den klassiska dagordningen för Tredje världen-projektet var uppenbart vid toppmötet i Havanna 2006, då Kuba för andra gången fick ordförandeskapet. Havannadeklarationen efterlyste en "mer rättvis och jämlik världsordning" och beklagade "de rika och mäktiga nationernas överdrivna inflytande när det gäller att bestämma de internationella relationernas karaktär och inriktning". Man förkastade det nyliberala projektet som främjar global ojämlikhet och "ökar marginaliseringen av länder i utveckling". Man bekräftade principerna i FN-stadgan, inklusive nationernas jämlikhet och suveränitet, icke-ingripande i andra staters angelägenheter, och "folkens fria beslut i deras kamp mot utländsk intervention". Det proklamerade att "varje land har den suveräna rätten att fastställa sina egna prioriteringar och strategier för utveckling". Man uppmanade till en förstärkning och demokratisk reform av FN, och man föreslog Syd-Syd-samarbete som ett komplement till Nord-Syd-samarbetet.

Återtagandet av den klassiska politiska dagordningen för projektet för tredje världen skedde vid en tidpunkt då Alliansfria rörelsen

hade nått 118 medlemsstater som representerade tre fjärdedelar av mänskligheten. Debatten vid toppmötet 2006 om Havannadeklarationen pågick hela natten, då presidenter, premiärministrar och utrikesministrar från tredje världens regeringar steg upp på podiet, den ena efter den andra, för att fördöma den internationella världsordningens orättvisa strukturer och för att förklara Kubas betydelse för världen.

Samtidigt började de nya progressiva ledarna i Latinamerika och Karibien att tala om behovet av en regional integration i Latinamerika och Karibien, som skulle vara ett alternativ till den USA-styrda integrationen i regionen. År 2004 grundade Hugo Chávez och Fidel Castro det Bolivarianska Alternativet för Amerika (ALBA). I sin gemensamma deklaration hävdade man att integrationen i Latinamerika historiskt sett "har fungerat som en mekanism för att fördjupa beroendet och utländskt herravälde". Man föreslog en alternativ form av integration: "Endast en integration som bygger på samarbete, solidaritet och den gemensamma viljan att tillsammans och i samförstånd nå de högsta utvecklingsnivåerna kan tillfredsställa de behov och de latinamerikanska och karibiska ländernas önskingar och samtidigt bevara deras oberoende, suveränitet och identitet." Sedan 2004 har andra länder anslutit sig till ALBA, som nu är känt som Bolivarianska alliansen för folken i vårt Amerika ? folkens handelsfördrag (ALBA-TCP).

Den latinamerikanska enhets- och integrationsprocessen kulminerade 2010 i bildandet av Gemenskapen för Latinamerikas och Karibiens stater (CELAC), och återigen var Kubas ledarroll tydlig. CELAC består av de 33 regeringarna i regionen, vilket inkluderade regeringar med olika ideologiska inriktningar, inklusive högern. Vid det andra toppmötet i Havanna 2014 stödde de 33 regeringarna ändå enhälligt en deklaration som bekräftar många av de alternativa principerna för Latinamerikas regionala integration och projektet för tredje världen. I CELACs deklaration från Havanna 2014 bekräftas en form av integration som bygger på komplementaritet, solidaritet och samarbete. Den uppmanar världens nationer att försöka övervinna ojämlikhet och upprätta en mer rättvis fördelning av välståndet. Den uttrycker sitt engagemang för "principen om staternas suveräna rätt att på bästa sätt utnyttja sina naturresurser och förvalta och reglera dem". Den förklarar: Vi "uttrycker vår övertygelse om relevansen av direkta utländska investeringsflöden i vår region och behovet av att de på ett effektivt sätt bidrar till utvecklingen av våra länder och leder till större välstånd för våra samhällen, utan att villkor införs och med respekt för deras suveränitet, i enlighet med deras nationella utvecklingsplaner och program."

Kubanska diplomater kunde leda arbetet med att formulera ett dokument som stöddes enhälligt, eftersom de väl förstod de gemensamma elementen i den nykoloniala situationen. Och de kunde hitta en diskurs med universell dragningskraft på de nykoloniserade, oavsett ideologisk inriktning. En sådan insikt var nödvändig, eftersom Kuba sannerligen inte var i stånd att tvinga fram sin vilja genom ekonomiska påtryckningar eller militärt våld.

Som svar på den framväxande alternativa processen för latinamerikansk integration och enhet gick USA-imperialismen till motangrepp med en ny doktrin som man kallar "icke-konventionellt krig". USAs icke-konventionella krig i Latinamerika började med att man riktade in sig på Venezuela 2015, och därefter riktade man in sig på Bolivia, Kuba och Nicaragua. Det icke-konventionella krigets taktik omfattar ekonomiska blockader, ekonomiskt och ideologiskt stöd till oppositionella politiska partier och organisationer, finansiering av fascistiska gäng och destabiliserande aktiviteter, stöd från internationella organisationer samt ideologiska attacker via mainstream och sociala medier. I det icke-konventionella kriget används betalda civila aktörer som verkar från USA och mälländerna. Det pågående icke-konventionella kriget har skadat ekonomierna i mälländerna.

Det icke-konventionella kriget och OAS manövrer uppmuntrade kontrarevolutionärer i regionen. Progressiva krafter i regionen drabbades av bakslag, framför allt i Brasilien, Argentina, Ecuador och Bolivia. Som ett resultat av detta avtog takten i den latinamerikanska integrationsrörelsen avsevärt under perioden 2017-2019. Venezuela, Kuba och Nicaragua lyckades dock hålla ut. Rörelsen mot socialism (MAS) i Bolivia vann nyvalet och upphävde den OAS-stödda lagstiftande/militära statskuppen. Bakslagen i Brasilien och Argentina vändes genom segrar i nyval, och det blev nya progressiva valsegrar i Mexiko, Honduras och Colombia. Denna dynamik efter 2019 har gett upphov till en vitalisering av den regionala integrationsprocessen i Latinamerika.

Kinesisk utrikespolitik och framväxten av en pluripolär värld

Under 1980-talet inledde Kina ekonomiska reformer som utvidgade utrymmet för privata företag, både utländska och inhemska. Den kinesiska ekonomin är fortfarande en socialistisk ekonomi, eftersom ekonomin styrs av en stat som kontrolleras av folkförsamlingar, i enlighet med den utvecklingsplan som formulerats av folkets regering. Samtidigt ökar den ekonomiska produktiviteten kraftigt

genom att marknadslagarna tillåts komma till uttryck inom bestämda sektorer. Beväpnat med sin socialistiskt orienterade planekonomiska marknadsmodell har Kina upplevt en dynamisk ekonomisk tillväxt.

År 2009 gick Kina samman med Brasilien, Ryssland och Indien för att bilda en mellanstatlig ekonomisk-kommersiell sammanslutning, som 2010 blev BRICS genom att Sydafrika inkluderades. BRICS har i allt högre grad inriktat sig på att utveckla handelsförbindelser till ömsesidig nytta och lämna bakom sig globala ekonomiska strukturer som skapar globala ojämlikheter. Fjorton toppmöten har hållits sedan grundandet, varav det senaste den 23 juni 2022. BRICS-länderna representerar 41 procent av världens befolkning och 24 procent av världens BNP.

Sedan 2012 har Kina under Xi Jinpings ledning fört en utrikespolitik som bygger på principen om win-win-samarbete och ömsesidigt fördelaktig handel. På grund av Xi Jinpings utrikespolitik bör Kinas ekonomiska uppgång inte ses som en uppgång i den kapitalistiska världsekonomin, vilket skedde i samband med USAs spektakulära uppgång mellan 1763 och 1965. I dag är Kina snarare en ledande kraft i uppbyggnaden av ett alternativt världssystem som bygger på ekonomiskt samarbete mellan nationer, och som gradvis lämnar bakom sig de exploaterande kärna-periferi-relationerna i den västcentrerade kapitalistiska världsekonomin.

Under det senaste kvartsseket har således två viktiga utvecklingar ägt rum. För det första Kinas framväxt som en ekonomisk världsmakt och Kinas genomförande av en alternativ utrikespolitik som eftersträvar ömsesidigt gynnsam handel mellan nationer. För det andra har det i Latinamerika och Västindien inrättats alternativa strukturer för regional integration som bygger på ömsesidig respekt och som försöker kringgå den USA-styrda regionala integrationen. Dessa två viktiga utvecklingar sammanfördes 2014, när Xi Jinping träffade statscheferna i CELAC-länderna, inklusive Kuba, Venezuela och Bolivia, för att etablera China-CELAC Forum, och han besökte därefter Venezuela och Kuba. I ett samtal med latinamerikanska journalister beskrev den kinesiske presidenten Kina som en stor nation, men inte en global makt, och i en utvecklingsfas som liknar Latinamerika och de karibiska nationerna. Han hävdade att Kina strävar efter att utvecklas genom handel baserad på samarbete och win-win-relationer till ömsesidig nytta. Han försvarade syd-syd-samarbetet som den motor som kan driva den autonoma och hållbara utvecklingen av de underutvecklade nationerna, och han observerade att den expanderande ekonomiska och sociala relationen mellan Kina och CELAC är ett exempel på detta nödvändiga Syd-Syd-samarbete.

Den 21 september 2021 talade Xi Jinping vid den 76:e sessionen i FNs generalförsamling. Han förklarade att världens folk mer än någonsin önskar fred, utveckling, jämlikhet och social rättvisa, och att de mer än någonsin är fast beslutna att uppnå dessa förhoppningar genom win-win-samarbete.

I sitt tal till generalförsamlingen förespråkade den kinesiske presidenten principer som har varit byggstenarna i den asiatiska jättens utrikespolitik. Han förklarade:

"Vi måste stärka solidariteten och främja ömsesidig respekt och samarbete som alla vinner på när vi bedriver internationella förbindelser. En värld av fred och utveckling bör omfatta civilisationer i olika former och måste ta hänsyn till olika vägar till modernisering... Vi måste sträva efter dialog och inkludering i stället för konfrontation och uteslutning. Vi måste bygga en ny typ av internationella relationer som bygger på ömsesidig respekt, jämlikhet, rättvisa och samarbete som alla vinner på."

2022 bildade femton nationer i Ostasien och Sydostasien det regionala övergripande ekonomiska partnerskapet. Dessa femton länder, som inkluderar Kina, utgör nästan en tredjedel av världsekonomin.

Arabstaterna har blivit mer inriktade på ömsesidigt gynnsamma ekonomiska relationer, vilket innebär att Saudiarabien sannolikt kommer att vara mindre inriktat på USAs ekonomiska intressen. Tolv arabstater har för närvarande ett strategiskt partnerskap med Kina.

Denna globala utveckling pekar på en möjlig framväxt av ett alternativt världssystem. Det framväxande världssystemet skiljer sig från den kapitalistiska världsekonomin inte bara genom sin strukturella och normativa förstärkning av ömsesidigt gynnsam handel och samarbete, utan också genom att det är ett framväxande pluripolärt världssystem.

Stärkta band mellan Kuba och Kina

En delegation från Kubas Kommunistparti reste till Kina för flera dagars utbyte på hög nivå. Den kubanska delegationen leddes av Roberto Morales Ojeda, organisationssekreterare i Kubas Kommunistpartis Centralkommitté.

Vid mottagandet av Morales Ojeda påpekade Kinas premiärminister Li Qiang Kinas och Kubas gemensamma intresse av ett pragmatiskt finansiellt och ekonomiskt samarbete till förmån för uppbyggnaden av socialismen. Den kinesiske premiärministern uttryckte också att han är övertygad om att Kuba kommer att nå nya och större framgångar i främjandet av den socialistiska saken. Han bekräftade Kinas fortsatta stöd till den kubanska kampen för självständighet och suveränitet, mot USAs ekonomiska, finansiella och kommersiella blockad.

En höjdpunkt under den kubanska delegationens besök i Kina var dess deltagande i det Femte Teoriseminarier mellan Kubas och Kinas kommunistpartier. Seminariet fokuserade på utmaningar i uppbyggnaden av socialismen, inklusive sådana frågor som utvecklingen av de två nationernas ekonomier, politiskt och ideologiskt arbete, och ungdomens roll i att fortsätta deras socialistiska arv.

I sitt inledningsanförande till Teoriseminarier påpekade Morales Ojeda att de framgångar som Kina nått i sin utveckling "är och kommer att fortsätta vara en viktig referenspunkt för vårt arbete". Han påpekade att för Kuba är utvecklingen och diversifieringen av dess ekonomi, som ansluter den till den internationella ekonomin, en hög prioritet.

Slutsats

Vi ser idag tecken på att ett mer rättvist, demokratiskt och hållbart världssystem, som kännetecknas av pluripolaritet och ömsesidigt gynnsam handel mellan nationer, kan vara på väg att växa fram. Kina spelar en ledande roll i denna process, på grund av sin stora och livskraftiga ekonomi, och på grund av sin utrikespolitik som bygger på samarbete som alla vinner på. Kuba spelar också en ledande roll i uppbyggnaden av ett alternativt världssystem, trots sin ringa storlek och sin svaga ekonomi. Kuba har stort inflytande i världen på grund av sitt ledarskap i den alliansfria rörelsen, både under den klassiska perioden och nu; sin ledande roll i processen för Latinamerikas och Västindiens union och integration; sin tydliga formulering av de principer som måste vägleda en hållbar världsordning; och sitt ihärdiga försvar av sin suveränitet och sin socialism inför sex decennier av ekonomisk blockad och det nuvarande icke-konventionella kriget.

Kuba är ett kraftfullt exempel för världen, särskilt för de nykoloniserade folken i tredje världen. Kuba är en liten nation under ständig attack och en symbol för tredje världens kamp.

Charles McKelvey 230519 / cv (redigerat)

China and Cuba Vanguard nations in the construction of a more just world order

HÄV BLOCKADEN MOT KUBA!

Bli en del av solidaritetsrörelsen!

Bli medlem i Svensk-Kubanska!

Eller skicka ett bidrag till Stödfonden

Ange namn, e-post, adress och skicka 300 kr för ett års medlemskap (150 för pensionärer, arbetslösa och studerande)

Swish 123 589 0975 eller Pg 40 54 11 ? 0

Bidrag till insamlingen ?Mediciner till Kuba?

PG 23 57 15 ? 0 ELLER Swish 123 182 37 72

